

внутрішні бізнес-процеси підприємства; підібрати на ринку праці кращих фахівців, оптимізувати кадровий склад; посилити процеси контролю над витратами засобів праці. До ключових бізнес-процесів зазвичай можна відносити: поточне тактичне планування; маркетинг і реалізацію; обслуговування клієнтів; закупівлі; управління персоналом; підвищення прозорості й ліквідності бізнес-діяльності.

У сучасних умовах виробничим підприємствам необхідно у довгостроковому плануванні застосовувати заходи щодо економії витрат, тому що саме вони є одним з вагоміших внутрішніх факторів впливу на рентабельність а також фактором, який максимально придатний для управління й аналізу.

1. Бердар М. М. *Фінанси підприємств : навч. посіб.*. Київ, 2010. 352 с.

2. Рентабельність операційної діяльності підприємств за видами промислової діяльності у 2016 році. URL:<http://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information/5359-2012-10-24-07-12-52.html>

3. *Організація і методика економічного аналізу : навч. посіб.* / Т.Д. Косова, П.М. Сухарев, Л.О. Ващенко [та ін.]. Київ, 2012. 528 с.

Діденко А.С.

магістрант 1 року навчання

Чаговець Л.О.

к.е.н., доцент

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

МОДЕЛІ ОЦІНКИ СТРУКТУРНИХ КОМПОНЕНТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах економічна безпека набуває першорядного значення, оскільки дає орієнтири для прийняття основних соціально-економічних рішень. Трансформація будь-якої економічної системи найчастіше відбувається із великим ризиком ймовірності настання кризи, це особливо актуалізує питання забезпечення економічної безпеки як систем макро, так і мікрорівня. Важливою складовою механізму управління економічною безпекою підприємства (ЕБП) є її фінансова складова (ФСБП), системи і методи фінансового аналізу.

Для розробки комплексної системи управління економічною безпекою підприємства пропонується концептуальний модельний базис оцінки економічної безпеки, який містить три блоки: блок формування інформаційного простору ЕБП, блок оцінки загального рівня ЕБП та її складових (фінансової, управлінської, техніко-технологічної, кадрової), блок формування та ухвалення управлінських рішень з ЕБП. У рамках цього комплексу у даній роботі пропонується аналіз головних індикативних коефіцієнтів, що характеризують рівень фінансової та управлінської безпеки, як найголовніших за думкою багатьох вчених, для формування управлінських рішень щодо належного забезпечення загального стану ЕБП.

Для оцінки ФСБП АТ «Мотор Січ», яке є українським підприємством, що займається розробкою, виробництвом, ремонтом та обслуговуванням авіаційних газотурбінних двигунів для літаків і вертольотів, на підставі монографічного аналізу було виокремлено такі групи аналітичних коефіцієнтів, які набули найбільшого розповсюдження [1 – 4]: коефіцієнти оцінки фінансової стійкості підприємства, коефіцієнти оцінки ліквідності, оцінки оборотності активів і капіталу, коефіцієнти оцінки рентабельності. Аналіз першої групи індикаторів дозволив дійти висновку про загальну фінансову стійкість досліджуваного підприємства. Так, наприклад: 64,7% обсягу активів сформовано за рахунок власного капіталу; підприємство не залежить від зовнішніх джерел фінансування, т. к. в змозі покрити 50% своєї діяльності; підприємство не знаходиться в зоні ризику, так як в основному має досить джерел фінансування, 53,7% позикового капіталу припадає на 1 од. власного

капіталу. Аналіз другої та третьої груп індикаторів свідчить, що підприємство в змозі оплатити поточну заборгованість за рахунок готівки та очікуваних надходжень від дебіторів, однак наявне неефективне використання грошових коштів на підприємстві, неефективна політика структурного формування фінансування. Підприємство протягом року отримує виручку в 0,46 вартості своїх активів. В даному випадку, відібрані коефіцієнти оборотності є стимуляторами, так як чим більше коефіцієнт оборотності активів, тим інтенсивніше використовують активи в діяльності організації, тим вище ділова активність. Однак потрібно врахувати, що оборотність сильно залежить від галузевих особливостей. Оцінка індикаторів четвертої групи свідчить про зниження показників в останньому періоді року, що пов'язано з тим, що у підприємства збільшилися довгострокові зобов'язання і знизилася прибутковість.

Другим етапом оцінки фінансової складової економічної безпеки підприємства є оцінка економічних ризиків ЕБП, зокрема, ймовірності банкрутства. Для даної оцінки вибрано декілька підходів: двофакторну та п'ятифакторну модель Альтмана та оцінка за системою показників Бівера. Імовірність ризику банкрутства на базі останнього року дослідження за моделлю Альтмана дала позитивні результати і підприємство знаходиться у зоні фінансової стійкості; за двома показниками – коефіцієнтом Бівера та покриття активів підприємство належить до імовірного ризику банкрутства через 5 років. Таким чином, за отриманими розрахунками підприємство можна віднести до компанії, що знаходиться у стані фінансової стійкості, проте за умови, що підприємство перегляне політику формування фінансування на підприємстві.

Аналіз управлінської складової економічної безпеки підприємства пропонується здійснювати через оцінку ефективності управління підприємством за відповідним коефіцієнтом, який розраховується як співвідношення фактичної вартості підприємства до попередньої величини. У результаті обчислень ринкова вартість підприємства перевищує балансову вартість як мінімум в 1,76 рази. Потрібно врахувати, що дане явище є нормальним і практично ніколи балансова та ринкова вартість компанії не збігаються. Це пояснюється тим, що згідно сучасним уявленням, ринкова вартість будь-якої корпорації не залежить від структури капіталу і визначається виключно динамікою її майбутніх доходів.

У другому блоці концептуального базису розроблено моделі комплексної оцінки рівня економічної безпеки на основі стандартизації вхідних змінних. За моделлю оцінка економічної безпеки підприємства здійснюється через інтегральні показники, що обчислюються на основі середньоарифметичних значень їх стандартизованих вхідних змінних. Її перевага полягає у врахуванні непорівнянності показників, що її характеризують, через процедуру стандартизації або нормування. Ця процедура дає можливість визначити інтегральні оцінки їх економічної безпеки, а також економічної безпеки деякої її сукупності. Реалізація моделі дала позитивні результати, так як рівень фінансової безпеки з кожним роком дещо підвищується, на початок 2017 року його рівень склав 0,95.

Таким чином, сформована система структурних компонент економічної безпеки підприємства дала змогу оцінити стан фінансової безпеки підприємством. Розробка комплексу моделей оцінки ЕБП на основі методів економіко-математичного моделювання багатовимірних об'єктів дозволяє сформулювати стратегії економічної безпеки підприємства та підвищити якість рішень з управління нею. Кожна складова економічної безпеки окремо за показниками, та її загальний рівень показали якісні управлінські рішення щодо використання усіх ресурсів на підприємстві та рішення, які слід покращити. Аналіз показників показав найбільш вагомі фактори, контроль і управління якими призведе до покращення функціонування підприємства. Рекомендується переглянути політику кредиторського та дебіторського формування грошових коштів; необхідно підвищувати оборотність коштів підприємства; особливо звернути увагу на збільшення найбільш ліквідних активів та величину повільно реалізованих активів, які є надзвичайно великими.

1. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, Вып. 10. 2004. – 784 с. – (Серия «Библиотека финансового менеджера»).

2. Глуценко С. В. *Управление финансовым риском и экономическая безопасность предприятия* / С. В. Глуценко // *Наукові праці Донецького державного технічного університету*. – 2002. №47. – С. 22-29.

3. Гурьянова Л. С. *Модели оценки, анализа и прогнозирования социально-экономических систем: монография*. Т.С Клебанова, Н.А. Кизим - Х.: ИНЖЕК, 2012. – 54 с.

4. Олейникова Е. А. *Основы экономической безопасности (государство, регион, предприятие, личность)* / Е. А. Олейникова.- М.: ЗАО «Бизнес-школа»м «Интел-Синтез», 1997. – 288 с.

Колісник Н.О.
студентка-магістр
Дзюрах Ю.М.
асистент

Національний університет «Львівська політехніка»

ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проблема ефективності державного управління фінансами та здійснення фінансового контролю є надзвичайно важливою для кожної держави. В свій час ринкові відносини та конкурентна боротьба призвели до появи нової форми незалежного контролю – аудиту. Сьогодні, враховуючи той факт, що аудит набуває все більшого значення в економіці, все гостріше постає питання про контроль його якості. Це перш за все пов'язано з розвитком незалежного аудиту в Україні та введенням в дію нових Міжнародних стандартів аудиту.

В Україні виникнення аудиту пов'язують з прийняттям у 1993 році Закону України «Про аудиторську діяльність». 25 років – це досить незначний термін для формування та розвитку наукових досліджень, створення практичної бази та накопичення відповідного досвіду. Зарубіжні країни мають більш значний досвід у організації контролю якості аудиторських послуг. Контроль якості роботи аудиторів та аудиторських фірм має на меті забезпечити довіру до аудиторської діяльності в суспільстві та перевірити виконані роботи щодо відповідності стандартам аудиту та нормам професійної етики. Відповідно до Міжнародного стандарту «Контроль якості для фірм, що виконують аудити та огляди фінансової звітності, а також інші завдання з надання впевненості і супутні послуги» система контролю якості складається з політик, розроблених для досягнення мети аудиторської фірми, і процедур, необхідних для впровадження та моніторингу дотримання вимог цих політик [5].

В Україні контроль за якістю роботи аудиторів здійснюється на двох рінях: зовнішньому та внутрішньому. Зовнішня система контролю якості аудиторських послуг формується Аудиторською палатою України, що регламентується Законом України «Про аудиторську діяльність» [4]. Також АПУ затверджує положення, накази та рішення якими встановлюються порядок здійснення контролю якості аудиту. До таких можна віднести Концептуальні основи контролю аудиторською діяльністю [5], в яких наводяться його напрямки та заходи за допомогою яких він здійснюється і Положення про зовнішні перевірки системи контролю якості аудиторських послуг, де вказується порядок організації і проведення перевірки та оформлення її результатів.

Забезпечення якості аудиторських послуг потребує вдосконалення процесу саморегулювання аудиторської діяльності. Саме тому, важливою функцією регулювання є здійснення контролю. Законом України «Про аудиторську діяльність» [4] на АПУ покладені повноваження щодо:

- здійснення контролю за дотриманням аудиторськими фірмами та аудиторами вимог цього Закону, стандартів аудиту, норм професійної етики аудиторів;
- здійснення заходів із забезпечення незалежності аудиторів при проведенні ними аудиторських перевірок та організації контролю за якістю аудиторських послуг;